

תוספת שבת

זמני הדלק"נ שבת מוקדם שבת פרשת עקב
 ירושלים: 6:43 מוקדם: 6:33
 בני ברק: 6:58 מוקדם: 6:48
 מודיעין עילית: 6:52 מוקדם: 6:42
 חיפה: 6:52 מוקדם: 6:42

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

דברי חיזוק בענין תוספת שבת בזמן קבלת שבת ותפילת מנחה גדולה בערב שבת
 מרשכבה"ג מרן שר התורה רבינו הגדול הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

לע"נ הטהורה של רבינו שר התורה רבי חיים שמריהו יוסף בן רבי יעקב ישראל זצוק"ל

להתרחק ולמנוע מלעשות דברים האסורים בשבת חצי שעה לפני השקיעה (ובודאי שאין הדברים אמורים לאותם המקומות אשר מקדימים להדליק נרות שבת 40 דק' קודם השקיעה), באופן

שלא יקרה חלילה שיכולים לעבור אחרי השקיעה. ושכר עושיה אין לשער

חזקו בזה ותזכו לכל טוב ברוחניות ובגשמיות.

אהרן יהודה ליב שטינמן
 ג"א מצטרף לדברים נכונים וברורים אלה
 חיים קניבסקי

מרן רשכבה"ג בעל ה"אילת השחר" זיע"א יחד עם מרן רשכבה"ג הגר"ח קניבסקי זצוק"ל כתבו לפני כמה שנים וז"ל: בתו"ד: ובאנו בזה להציע להתחזק ולהרבות בלימוד התורה ברציפות, ובפרט בימים שיש בהם רפיון כגון ימי שישי ושבת, אשר הרפיון בהם רב, ולקבוע בהם סדרים שיתחזקו בהם מאד בלימוד

התורה. וראשי הישיבות יעוררו על דבר זה, ובנוסף לזה עלינו להתחזק בתפילה ובתחנונים לפני אדון כל לבטל מעלינו כל הגזירות... מרן הגר"ח הוסיף בזה"ל: "כל הדברים הנ"ל פשוטים וברורים וזו הדרך היחידה לבטל הגזירה".

וכן כתבו מנהיגי הדור מרן הגר"ח קניבסקי ויבדלחט"א רבינו הגדול מרן רה"י הגרי"ג אדלשטיין שליט"א בעת חוליו של מרן רבנו הגרא"ל שטינמן זיע"א:

בס"ד, אור לה' טבת תשע"ז באשר רבנו מרן רבי אהרן יהודה ליב בן גיטל פיגא שליט"א שכל הדור צריכים לו, שרוי במצב קשה, וזקוקים אנו לרחמי שמים מרובים, וכבר אמרו חז"ל בת"ח שחלה, צריך שיחלה עצמו עליו שנאמר ואני בחלותם לבושי שק וגו', ועלינו להרבות בתפילה ותחנונים לרפואתו השלמה,

ולהוסיף חיזוק בלימוד התורה. ובפרט ראוי לחזק הלימוד ברציפות בתחילת הסדר, ולקבוע זמן ללימוד התורה בימי שישי ושבת קודש. והקב"ה יחוס עלינו ועל שארית פליטת ישראל ויקבל תפילתנו ברחמים.

מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל שנשאל מה לומר בכנסי "תוספת שבת" להקדמת זמן כניסת השבת אמר לחתנו הגר"י קולדצקי שליט"א שיאמר את המשנ"ב בסי' רנ"ו ס"ק שמבטיח שכל מי שמזרז אחרים לקבל שבת בזמנה יזכה לבנים גדולי ישראל! ושיוסיף שכשהמשנ"ב אומר שזוכים לבנים גדולי ישראל זה לא סגולה אלא זה פסק הלכה מהחפץ חיים וודאי שזה יתקיים,

והוסיף הגר"ח זצוק"ל שלא רק מי שמזרז אחרים להוסיף ולהקדים בכניסת השבת אלא כל מי שמתחזק בזה יחד עם הציבור שמתחזקים בזה מובטח לו מהחפץ חיים שיוזכה לבנים גדולי ישראל. וכן הח"ח פעמים רבות אמר סגולה זו למחכים לזרש"ק ולרפואת חולים וכן פוסק הפרי מגדים בסי' רנ"ו, "והמוסיף מחול על הקודש מוסיפים לו חיים" עכ"ל.

וידוע שרבינו היה מעורר אלפי פעמים להקדים את כניסת השבת, ולנצל את ימי השישי שבת, ונביא מדבריו בזה:

וידוע שרבינו עורר מאד גם לומר מזמור שיר ליום השבת לפני השקיעה, לחשוש לדברי השל"ה שהאומרה לאחר שקיעה גורם לסכנה רבה, ולכן הורה שבבתי כנסיות שיגמרו קבלת שבת לאחר השקיעה יאמרו בציבור מזמור שיר נוסף לפני קבלת שבת, ולכן גם מרן אמר קבלת שבת לבדו בביתו, כדי לאומרה מוקדם, ובכ"ז הורה שמיד בתחילת קבל"ש נחשב שמקבלים שבת,

וז"ל המכתב שנכתב בכתי"ק של מרן רשכבה"ג הגרא"ל שטינמן זיע"א שאיליו הצטרפו רבותינו מרנן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל והגר"ג קרליץ זצוק"ל, ומרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל הוסיף וז"ל: ג"א מצטרף לדברים הנכונים והברורים הנ"ל חיים קניבסקי, וז"ל המכתב:

"כרגיל אנשים קרוב לשקיעת החמה בערב שבת מאד לחוצים ובאים לידי קטטות, וכן מבואר בגיטין דף נ"ב, ולפעמים גם מתוך לחץ נכנסים לעשות דבר האסור אחר שקיעתה של החמה (ובפרט בימי החורף הקצרים) אשר זה מאד חמור". וטוב מאד

שו"ת מרתק מרשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל - ע"י נאמנו הגר"א מן שליט"א

שאלה ז. לפי מה שכתב השל"ה "ומדת חסידות וקדושה יתירה היא להיות מוכנים לצורך שבת במלאכות כבודות בחצות, ומחצות ואילך יהיה העסק הכל בקדושת שבת דהיינו בהתעוררות תשובה ובתיקוני מעשים ובלימוד התורה ככה יעשו כל בני ביתו עד זמן הדלקת הנרות וסימנך ל"א תעשה כל מלאכה כי בהתחלת קדושה מחצות ואילך ובתוספת שעה במוצאי שבת שצריך להוסיף מקודש על החול הרי ל"א שעות"

שאלה ח. האם לפי השל"ה יש ענין שלא לעשות אף מלאכות שקשורות לשבת כגון הכנת מאכלים באופן שיש בזה מלאכה וכל כיוצא בזה וכן נכלל בדבריו שלא לכתוב חידושי תורה. או שכוונתו רק שלא לעשות מלאכות שלא לצורך שבת, וצורך מצוה. אבל מלאכות לצורך שבת ולצורך מצוה מותר גם לדעת השל"ה.

תשובה: מה שלצורך שבת מותר, על זה לא מדבר השל"ה. ודברי תורה מותר אם יש חשש שישכח הדברי תורה.

שאלה ט. האם מי שרוצה לקבל שבת לפני הזמן הכתוב בלוח, אבל יודע בעצמו שלא יוכל לעמוד בקבלה זו לתקופה ארוכה האם עדיף לקבל על עצמו כמה שיכול, או שעדיף שלא יקבל על עצמו כלל כי כבר אמר הסטייפלר שקבלה שיודע שלא יוכל לעמוד בו בתמידות עדיף שלא יקבל כיון שלהתחיל דבר טוב ולהפסיק, לפעמים זה יותר גרוע ממי שלא התחיל כלל.

תשובה: מה שכתוב בשם הסטייפלר זה נכון אבל אם יקבל על עצמו בלי נדר זה בסדר.

י. כתוב בסידור השל"ה "שיזוהר לומר מזמור שיר ליום השבת קודם שקיעת החמה דאי לאו הכי המזיקים שנבראו בערב שבת בין השמשות מתעוררים ממקומם להזיק עיי"ש והובא דבריו בערוה"ש רמ"ב סעי' מ', ויש לעיין בשני דברים א. האם לכתחילה יש לחוש לדברי השל"ה ב. האם זה נכון מה ששמעתי אומרים בשם מרן שליט"א שעיקר הזמן של אמירת קבלת שבת הוא קודם השקיעה ואלו שאומרים אחרי השקיעה זהו רק בגדר תשלומים כמו מי שמשלים פסוקי דזמרה אחרי התפלה.

תשובה: א. בודאי לחוש לדברי השל"ה. ב. מה שאומרים בשמי זה נכון. [הוספה מזמן אחר] אמנם בדיעבד כשלא אמר קודם שקיעה יכול לומר אחרי השקיעה שלא גרע מאמירת תהלים.

שאלה יא. מצוי מאוד שבעש"ק מחמת הלחץ מתפללים מנחה ברגע אחרון ולא מספיקים להוסיף תוספת שבת האם אפשר לומר לאברכים שראוי ביום ששי להתפלל מנחה גדולה כדי שלא יקבלו שבת ברגע אחרון.

תשובה: בודאי בלי ספק עדיף מנח"ג.

שאלה יב. המתפלל מנחה סמוך לזמן הדלק"נ שיש לקבל שבת מיד לאחר תפילת שמונה עשרה בלחש מה יעשה כשהתחיל החזן כבר חזרת הש"ץ?

תשובה: יכול לקבלו אף באמצע חזרת הש"ץ אלא שאז יקבל במחשבה ולא ידבר באמצע חזרת הש"ץ. אבל לכתחילה צריך להתפלל מנחה גדולה. בסוף דבריו אמר שוב כל מי שיקבל על עצמו תוספת שבת זה זכות גדולה להנצל מכל פגעים רעים והצלחה בחינוך יוצאי חלציו ופרנסה ושפע בכל הענינים.

דברי הגר"א מן שליט"א למרן שליט"א: כתב הזוהר הקדוש תיקון מ"ח דף פ"ה [מתורגם] צריך האדם בשבת לשנות במלבושיו ובהדלקת הנרות ובמאכלים. וצריך להיות מוסיף מחול על הקודש, וכל המוסיף [מחול על הקודש] מוסיפין לו נפש יתירה בשבת, וכל הגורע גורעין לו ההיא נפש יתרה.

עוד כתב הפרי מגדים סי' רנ"ו א"א סק"א והמוסיף מחול על הקודש, מוסיפין לו חיים עכ"ל. עוד כתב בספר רמזי שבת בשם רבי יוסף ג'קטיליה זצ"ל (לבעל ה'שערי אורה') "השבת קודש וסביבותיה יושבים חילות של חול. ולפיכך צריך אדם שלא יקצר גבול הקודש ולא יכניס טומאה בהיכל שלא יאמרו עליו 'ארור משיג גבול רעהו', אבל ירחיב גבול לשכינה, ובהיותו מוסיף בשבת בכניסתו וביציאתו מחול אל הקודש נמצא שהוא מוסיף ומרחיב גבול הקודש, ובזכות זה בהיותו קורא ה' בצרה מרחיב לו ה' גבול הקודש ומקצר גבול הצרה וזוכה לנחלה בלי מצרים' עכ"ל. כתבו בספרים [משפט צדק ועו"ס] שרבנו האר"י אמר לאחד סגולה לבנים - שיזהר מאוד וגם יזהיר לאחרים על תוספת שבת בערב שבת ובמוצאי שבת.

כתב הבן איש חי [בניהו עוקצין ג, י"ב] הברכה הגשמית של ימי החול שבאה בזכות השבת הוא חלק התוספת שהוא מה שמקבלים שבת מבעוד יום נמצא ישראל זוכין לעושר וברכה בזכות השבת - אך לא מחלק שבת העיקרי שהוא מן התורה אלא מן התוספת שהוסיפו חז"ל עכ"ל.

שאלה א. האם לאור כל הדברים האלו שתוספת שבת סגולה לנפש יתירה, לבנים, לרפואה, לינצל מצרות שונות, לפרנסה, לעשירות, האם זה דווקא כשמוסיף יותר מהזמן הכתוב בלוח אבל מי שמקבל רק מתי שכתוב בלוח, שלא עשה איזה תוספת מיוחדת יתכן שאין לו את כל ההבטחות האלו.

תשובה: שתוסיף על מה שכתוב בלוח.

שאלה ב. האם באמת נכון לומר לכל מי שזקוק לישועה שמלבד מה שמקבל על עצמו להתפלל, יתאמץ יותר בתוספת שבת. תשובה: כן.

שאלה ג: האם אפשר לומר לנשים שתוספת שבת זה סגולה בדוקה וחזקה לרפואה להצלחה בחינוך הילדים לפרנסה ושלווה בית וכל מה שהוא צריך.

תשובה: כן.

שאלה ד: כמה זמן כדאי להוסיף.

תשובה: קצת יותר מהלוח כמה שיכול ולומר בלא נדר.

שאלה ה. כמה זמן נוהג מרן שליט"א לקבל שבת לפני השקיעה [דהיינו באיזה שעה מרן מדליק נרות שבת], והאם ראוי לכל אחד לנהוג כן.

תשובה: בצפירה הראשונה [של ב"ב שזה 40 דקות קודם השקיעה] וראוי לכל אחד לנהוג כן.

שאלה ו. האם הלכה למעשה בגברים ונערות שלא מדליקים נרות האם צריך לקבל בפה תוספת שבת או מספיק במה שפורש ממלאכה וחושב בלבו שלא לעשות.

תשובה: בטח בפה